

Ilma teevad nii ilmamehed kui -tüdrukud

ERAKOGU

Rabavaid üllatusi pakuvad aeg-ajalt nii ilm ise kui sellest rääkijad. Paar nädalat tagasi esitas Eesti Ekspress nn ilmatüdrukutele vaid ühe küsimuse: "Kas teate, mis on tsüklon?"

Esimene "ilmaennustaja" (just nii tituleeriti näitsikuid EE poolt) Niki vastas ausalt: "Ma ei tea, mis on tsüklon, aga ma tean, mis on tsükkel!" Sama efekti saavutaks "poliitik", s.o uudisediktoraadid, vastates küsimusele, "Kas teate, mis on parlament?" – "Ei, aga ma tean hästi, mis on tament!"

Ilmamees ja ilm

Kui eelnev loonupuke tekitas elevust vaid meie mättal, siis järgmine uudis ulatus miljoniteni. Eriti brittide juures. Nimelt tähistati möödunud kuul seal riigis kahekümne aasta möödumist Suurest Tormist. See oli võimsaim maru, mis saareriiki rünnanud pärast 1703. aastat, kui hukkus 8000 inimest.

15. oktoobril tekkis kuri kuulsal Biskaia lahel sügav tsüklon, mis Londoni lähistel Bracknellis asuva Briti ilmateenistuse, MetOffice'i Cray superarvuti rehkenduste järgi oleks pidanud küll tugevema, kuid suunduma La Manche'i väinast läbi Põhjamerele. Rahvast hoiatati peamiselt rasket vihmahoogude eest. Kuid võta näpust – koletu õhukeeris pööras ootamatult hoopis loodesse, Inglismaale.

Õõsel hakkasid tuuled puhuma orkaani jõuga, illiti isegi 35–50 m/s! Tuul juuris üles või murdis maha ligi 15 miljonit puud, sajad tuhanded kodud jäid elektrita, kaldale uhuti kolm vaala, hukkus 18 inimest.

Tormi eelõhtul juhtus BBC telestuudios ilmameheks olema Michael Fish, üks populaarsemaid telesünoptikuid seal maal. (Muide, suuremas osas riikides saavad eetris esineda vaid kogenud ilmaennustajad, kes on võimelised kaamera ees asjatundlikult kommenteerima taevas juhtuvat ka "kohe ja praegu".)

Oma ennustuses mainis nimetatud küll kõva vihma, tugevaid tuuli oli aga oodata Hispaanias ning Prantsusmaal. Inglismaa marust polnud veel juttu. (Tegelikult jagati tormihoiatusi juba neli päeva varem, saatuslikul 15. kuupäeval tuul saarte kohal nõrgenes.)

Fishi prognoosi lõpp oli selline: "Täna helistas üks naine BBCsse ja ütles kuulnud olevat, et orkaan on tulemas. Ärge muretsege, seda ei tule." Mõne tunni pärast hakkasid Lõuna-Inglismaal katused lendama.

Süüdlaseks sõnumitooja

Nagu ilmaelus tavaks, jääb süüdlaseks ikka sõnumitooja. Prognoosi koostas tol õnnetul päeval Bracknelli arvuti rehkenduse põhjal sünoptik Bill Giles, Michael Fish vaid interpreteeris seda. (Kuidas need laused eetris kõlasid, saab igaüks, kel arvuti käepärast, ise üle kuulata www.bbc.co.uk/weather/bbcweather/forecasters/michael_fish). Hiljem nentis sünoptik ise: "Kui ma iga lause eest, mida mu ennustusest pidevalt käitakse, saaks kas või ühe penni, oleksin juba ammu miljonär!"

Kahekümne aasta jooksul arvati Michael Fishi selgituse põhjal, et helistajaks oli ühe kolleegi ema, kes tahtis Karibi mere kanti sõita. Et just just oli seal kandis möllanud orkaan Floyd, siis sellest tao-

TV 3 endine ilmateadustaja Annely Adermann kohtus veebruarikuus Brüsselis ELi meteoroloogide ja TV ilmateadustajate konverentsil BBC legendaarse ilmateadustaja Michael Fishiga.

line päring. Iseasi, kas kommentaari peeti vaid kalamehejutuks (*fish* – ingl k kala) või usuti.

Täpselt kaks aastakümnet hiljem, just suurtormi aastapäeva eel, helistas BBCsse daam nimega Anita Hart ja teatas, et hoopis tema oli see saladuslik helistaja. Neil oli plaanis nädalavahetusel autodega Walesi sõita. Et tema poeg õppis Manchesteri ülikoolis geograafiat, täpsemalt meteoroloogiat, siis küsis ema, milline ilm võiks lähapäeviks tulla. Poeg vastas, et kõlab küll uskumatult, kuid tulemas on

orkaan. Proua Hart helistas igaks juhuks MetOffice'isse. Sealt ei saanud ta kellegagi jutule. Järgmine kõne läkski BBCsse.

Karistuseks poimine

Paljudele tundub uskumatu, et küsija oma sõpruskonnamend aastat suud pidada, vaatamata meedia poolt välja pandud tasule helistaja leidmiseks! Anita Harti selgitus kõlas: "Mul oli kahju Michael Fishist!"

Õnnetul TV-sünoptikul oli

toetajaid kolleegide hulgas, kes väitsid, et põhimõtteliselt oli ta tookordne jutt õige – orkaanid möllavad definitsiooni kohaselt lõunapoolsetel laiusel. Meie kandis puhuvad "orkaani kiirusega, s.t üle 32,7 m/s tuuled". (Ja selline tuul pole mitte puhanguiti, s.t mõne sekundi vältel, vaid pidev, mõõdetud 10 minuti keskmisena.)

1987. aasta torm polnud isegi troopilise päritoluga, vaid sündis otse brittide külje all. Seepärast ei nimetata toda maru mitte 1987. aasta Suureks Oktoobriorkaaniks vaid lihtsalt Suureks Tormiks.

Tormi peeti harukordseks, vast kord 200 aasta jooksul juhtuvaks. Muide, tormi saabumist ja jõudu ennustas õigesti MetOffice'i konkurendi Readingi ülikooli superarvuti. Sealsed meteoroloogid pi-

dasid sel puhul pidu. Murdunud puude keskel.

Oli tormist ka kasu? Jah, täiustati ilmajaamade võrku (merepoid) ka ookeanil, samuti täiustati mudeleid. Järgmist ülitugevat tormi kolm aastat hiljem suudeti juba täpselt ennustada.

Michael Fishi õnneks elab ta tsiviliseeritud riigis. Hullemini käis käsi tema Peruu kolleegil, Sicuani linna TV ilmakommentaatoril Francisco Arias Oliveral. Too oli väga populaarne, kuni aprillis 1996 tuli paduvihma tagajärjel äkk-tulv, mis pühkis minema 250 maja, hukkus 17 inimest. Telesünoptik poodi lähima puu otsa. Enam pole selles linnas kedagi, kes loeks ilmauudiseid...

AIN KALLIS